

Boros Imre: Küzdünk az inflációs szörnyeteggel

2023 augusztus 17. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

A nemzetérdek? kormányzás eddigi legnagyobb kihívásával, a ránk terpeszked? inflációval folytat gigászi küzdelmet.

Az eredményesség létkérdés, hiszen hazánk állami szuverenitásunk alig több mint egy százada alatt többször tapasztalta meg az inflációnak a rendezett társadalmi létet alapvetően veszélyeztető gyilkos természetét. Ezek a keserű tapasztalatok bennünk szinte genetikusan öröklődnek. Az inflációtól ma is nagyon félünk, a pénzérték stabilitásában hiszünk.

A Nyugathoz tartozásunk ma az infláció elleni küzdelem eredményessége szempontjából inkább hátrány, mint előny. Önkényes döntésként megfosztva vagyunk egy jelentékeny, nekünk jogszerűen járó forrástömegtől.

Ami ennél is fontosabb, nyugaton a pénz – ami hosszú évszázadokon keresztül az állami szuverenitás egyik tartóoszlopa, ékköve volt – immár több mint három évszázada ismeretlen magánkezek rendelkezésébe került azáltal, hogy a XVII. század végén Angliában, 1913-tól pedig az USA-ban a pénzforgalom feletti rendelkezésbe az államhatalomnak nincs beleszólása. Az ismeretlen magánhatalmak érdekvezérelt ügyévé vált.

Több évtizede, de az 1990-es rendszerváltás után mi is végképpen – részeként a Nyugatnak – akarva-akaratlanul ki vagyunk szolgáltatva ennek a magánakaratnak azáltal, hogy a forint mint szabadon átváltható – konvertibilis – pénz forgalmának vezénylése csak kis részben függhet a hazai jegybanktól. A hazánkban forgó forint tömegét – ki- és beáramlását – és ezáltal az árfolyam mozgását is kívülről játszi könnyedséggel lehet befolyásolni, s az ez elleni védekezéshez a Magyar Nemzeti Banknak korlátozottak az eszközei. Könnyű belátni, hogy emiatt az infláció elleni eredményes küzdelemnek is masszívak a korlátai.

A világgazdaságot beborító infláció mindig is a magánpénzt kibocsátó (ma a dollár-) birodalom urainak kedvez, az értékek újraelosztását az új javukra billenti, hiszen a mindenhova kihelyezett magánpénzek kamatai nek, és ez a pénzurak bevételeit és hasznát növeli, az érintett országok elosztható jövedelmét pedig apasztja.

Megbontja az érintett országok külgazdasági egyensúlyát, ami a fizetési mérlegek romlásában figyelhető meg. A fentebb leírtak általános jelleggel érvényesültek, az orosz–ukrán háborúnak keresztelt, de valójában a nemzetközi magánpénz-birodalom terjeszkedési és profitérdekeit célzó háború miatt is. 2022-ben robbanásszerűen emelkedett az energiahordozók ára, és ez óriási költségnyomást indított el az érintett országok gazdaságaiban. Az inflációs nyomás tehát költségoldalról indult, de az országonként nagyon is eltérő inflációs ráták mást is sejtetnek.

Mitől állt el az, hogy hazánk inflációjának mértéke nemcsak az unió eurózónában működő államainak a rátájától múltá messze felül, de a nemzeti valutát használó országokét is, és lettünk kétes hírű „inflációs Európa-bajnok”? Ennek a viszonylag gyorsan visszarendező energiához-árak emelkedéséhez vajmi kevés köze volt, az okokat máshol kell keresni. A rövid távú fűtőenergia-ársok csak részben szolgálhat magyarázatul a létrejött inflációs folyamatnak. A magas infláció viszont itt van nyílként a nyakunkon.

A hirtelen jött energiaársok hatásait a kormány rezsvédelmi intézkedései hatékonyan fékeztek. Egy ideig az üzemanyagársok hatásaira is volt átmeneti kormányzati válasz a rögzített üzemanyagársak bevezetésével.

A velünk tovább élő élelmiszerár-robbanás és az üzemanyagársak makacsul magas szintje jelentik az inflációs szörny elleni harc fő frontjait, és végső soron ennek a harcnak a sikerétől függ minden. Ha az energiaársokra elmondható, hogy tipikusan költségalapú volt, akkor az élelmiszerek brutális áremelkedésére ez már sem közel, sem távol nem igaz. A 2022-es év katasztrofális aszálya miatti rossz mezőgazdasági eredmények sem szolgálhatnak magyarázatul a német piacon tapasztalható áremelkedés duplájára, hiszen ott is pusztított az aszály.

A magyarázat nem más, mint a forgalmazók minden korábbi piaci logikát mellőzve, fékezhetetlen profitnövelő motivációja. Az sem véletlen, hogy a kormánynak is rendkívüli, piacon kívüli eseti eszközökhöz kellett nyúlnia, megakadályozandó a vágató inflációt. Időlegesen élelmiszer- és üzemanyagársakat rögzített és ellátási kötelezettséget is elírt.

Napokba telt ugyanis, hogy a tojás ára duplázódjon 50-ről 100 forintra, egy liter tej ára úgy legyen 700 forint, hogy közben a termelőnél még literenként 260 forint volt, vagy a meggy kilónként miért lett hirtelen a piacokon 1200–1500 forint, mikor a gyümölcsösben 600 forint is elég volt érte. Esetleg miként lesz 1200–1500 forint egy kiló kenyér ára a kilónként 60 forintos búzából? Miként lett egy nagy doboz tejföl ára hirtelen 800 forint helyett 2500? Mindez a kereskedelmi profitmohóság napok alatt temette maga alá az elmúlt évtized vívmányát, amivel a legelső három jövedelemtizedben sikerült a szegénységi szintet megfelelni.

A profitmohóság miatt az élelmiszer- és az üzemanyag-fogyasztás nagyságrenddel esett vissza, és ez tükröződik a gazdasági növekedés visszaesésén és az apadó állami bevételeken is. Azonban az élelmiszerpiacon már hatékonyan folyik az infláció letörése.

Az indokolatlanul árat emelő kereskedők nem szeretik, ha erről mindenki nyilvánosan is értesülhet. Senki nem szereti, ha a közönség előtt mint árzsaroló tűnik fel, nem is beszélve a félelemről, hogy a versenyben lekörözik. Az online árfigyelő alkalmazás pedig az árinformációkat széles körben elérhetővé teszi. Be is indult a méricskélés és a lefelé történő alkalmazkodás. Néhány hét után szép eredményeket hozott és ez így lesz a következő hónapokban is. Indokolt kirívó esetekben a versenyhatóság is bátran él szankcionálóeszközeivel.

Változatlanul fennáll viszont az üzemanyagok területén az infláció bevehetetlennek tűnő fellegvéra, sőt további erősödésre készül.

A sajtóból szivárgó hírek szerint német árszintre törekednek az üzemanyag-forgalmazók. Erre racionálisan elfogadható, nemzetgazdasági érdekekkel összeegyeztethető magyarázat nincs.

Hazánk ma is az olcsóbb Ural típusú nyersolajbázison dolgozik, ezt finomítják. A két forrás (Brent és Ural) ára között általában 15-20 dollár körüli az árkülönbség az Ural javára (legutóbb a Brent 84, az Ural 69 dollár volt hordónként). Az üzemanyagok kiskereskedelmi árában éppen az elállítási önköltség részaránya a legkisebb, a többi a nyereség a termelőnél, kis- és nagykereskedőnél, valamint az államnak járó adók.

Jelenleg tehát az az ötlet, hogy a legalacsonyabb költségbázisról induló üzemanyag legyen a legdrágább. Ráadásul ahelyett, hogy az üzemanyag olcsóbb lenne, mint más, a Brent-alapon dolgozó országokban, többnyire inkább drágább nálunk. Jellemző, hogy csak elvétve olcsóbb nálunk az üzemanyag, mint a határainkon lévő országokban, legalábbis azokban, ahol a hazai nagy olajcég is tevékeny (Szlovákia, Horvátország, Románia). Az elzeter ötlet szerint ezt a szintet kellene még emelni 10-15 százalékkal. Na az tenne csak be végleg a hazai versenyképességnek és az infláció elleni küzdelemnek!

A nagyon ellentmondásos üzemanyagpiaci helyzet a hazai üzemanyagcég sajátos helyzetéből adódik, abból, hogy regionálisan aktív multinacionális vállalat, de egyben jelentékeny benne az állami tulajdon is és hogy az állami bevételekből nagy az üzemanyagokon begyűjtött adó részarány (áfa, jövedéki adó). A Mol magas árak esetén több profitot csinál, így több adót és osztalékot fizet az államnak. Ráadásul a magasabb áraknak nagyobb az adótartalmuk is (áfa), ami szintén állami bevétel. Ez sajátos érdekközösséget formál az állam és a Mol között. A hazai olajcégnek a magas hazai árfekvés azért is érdeke, mert a határainkon túli külföldi érdekeltségében az ottani kormányok nyomása alatt áll az árképzése, nem tehet kedve szerint, ezért idehaza kompenzál.

A magas árak miatt azonban a hazai üzemanyag-fogyasztás nagyot zuhan, aki teheti, a határ túlsó oldalán tankol. Az országon évenként milliós nagyságrendben átúduló nehéz járművek és átutazók csak a környezetszennyezést hagyják itt, de eszük ágában sincs nálunk tankolni. A Mol tehát manapság a könnyebb ellenállást választva áraz hazánkban, megelégszik sokkal kisebb forgalommal, de sokkal nagyobb haszonnal. A forgalmat apasztja ahelyett, hogy a növekvő forgalomban bízna kisebb haszonkulccsal.

Ehhez arra lenne szükség, hogy az árszint érzékelhető mértékben és tartósan a környező országok árszintje alá kerüljön. Ez vonzaná a forgalmat, visszatérnének, akik eltávolodtak, akik eddig az üzemanyagot spórolták, és hozzánk jönnének határon túlról is tankolni, nem is beszélve a nagy szállító járművekről. Egy gondolatnyi modellezést ez a logika is megérne, mielőtt az újabb masszív áremelésbe belevágunk. Ha emelkednek az üzemanyagárak, ugyan az egy számjegyű áremelkedés az év végére elérhető, de a három százalék alatti kívánatos szintet még az év végén sem látjuk, rossz esetben az infláció újabb lendületet vehet.

Boros Imre

A szerző közgazdász

www.magyar nemzet.hu

Ajánló
